

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NKAMBELO WA
MASUNGULO WA LE
XIKARHI KA LEMBE
XITSONGA RIRIMI RO
ENGETELA
GIREDI 3**

Vuyimelo na nkongomelo

1. Hi Musumbhunuku wa siku ra 23 Nyenyankulu, Puresidente u vulavurile na tiko leswaku mgingiriko hinkwayo etikweni yi yimisiwa ku fikela siku ra 16 Dzivamisoko. Masiku ma tlhele ma engeteriwa hikokwalaho ka leswi xitsongwatsongwana a xi ya xi ti nyika matimba hi ku hlasela vanhu laha tikweni.
2. Swikolo swi pfariwile ku sukela hi siku ra 18 Nyenyankulu ku fika nhweti ya Khotavuxika laha tigiredi tin`wana ti nga pfula swikolo. Leswi swi endlile leswaku ku tekiwa magoza ya ku pfuna vadyondzisi, vadyondzi na vatswari hi mayelana na kharikhulamu.
3. Minongoti ya sweswi ku nga na ntungu wa COVID 19 swi endlile leswaku ku va na xiyimo xo hlawuleka lexi tisaka swiphiko leswi lavaka leswaku ku va na ku tiyisela, vutshila na maendleo yo hlawuleka ya xiyimo lexi kombaka vutlhbarhi lebyikulu.
4. Vutomi byo hanya na COVID 19 byi lava maendleo lamantshwa ku endlela leswaku ku dyondzisa swi ya emahlwesi laha nkarhi wo hlangana na vadyondzi na ku siya mpfhuka exikarhi ka vanhu swi lavaka maendleo mantshwa.
5. Tani hi vadyondzisi lava tokoteke hi fanele ku tirhisana hi va na vutihlamuleri ku endlala leswaku ku va na ku dyondza loku hetisekeke na makambelelo lama lulameke ku endlala leswaku hi hunguta ntshikelelo lowu nga vangiwa hi ntungu lowu.
6. Eka dyondzo ya ririmi ro engetela ku kunguhatiwile leswaku vadyondzi va ka giredi 3 va tsala xikambelo xo koma xa makambelelo ya masungulo loko va vuyela exikolweni leswaku hi kota ku vona levhele ya vona ya vutivi mayelana na vuswikoti lebyi languteriweke eka KHARIKHULAMU YA XIPHOKAMA.
7. Swiletelo swa makambelelelo ya masungulo ya le xikarhi ka lembe swi endlile ku letela vadyondzisi ku kota ku hetisa xikambelo xa le xikarhi ka lembe eka vadyondzi va ka giredi 3 ku kota ku vona levhele ya vona ya vutswikoti bya dyondzo ya Ririmi ro Engetela.

Swiletelo swa nkambelo wa masungulo wa le xikarhi ka lembe:

1. Xikambelo xi fanele ku endlila swinene ku endlala leswaku tidyondzo ta siku ti nga kavanyeteki.
2. Xikambelo xi fanele ku endlila hi masiku mambirhi ntsena. Ku nga hundzi masiku mambirhi xi nga si hela.
3. Xikongomelo xa xikambelo i ku pfuna vadyondzisi ku tirhisa maendleo ya makambelelo yo sungula ku kota ku vona vutivi bya vadyondzi eka dyondzo ya Ririmi ro Engetela leswaku swi kota ku pfuna ku tiva madyondziselo ya vona. i.e. leswi swi vula leswaku tidyondzo ti fanele ku ya emahlwesi hi nkarhi lowu naswona vadyondzisi va fanele va tirhisa ku xiyaxiya leswaku va kota ku tiva levhele leyi vadyondzi va nga eka yona.
4. Vadyondzisi va fanele ku xopaxopa mahungu lama va ma kumeke eka xikambelo xa masungulo xa lexikarhi ka lembe ku endlala leswaku va kuma mahungu ya nkoka lama ya nga ta kota ku va lemukisa madyondziselo ya vona. i.e. Vadyondzi va nga aviwa ku ya hi mintlawa ya vuswikoti bya vona loko swi fanerile.
5. Vadyondzisi va nga tieleketelela ku engetela nkarhi wa xikambelwana xa masungulo ku ya hi minongoti ya xikolo xa vona. U nga hlawula ntsena vundzeni bya kotara ya 1 ku pfuxeta kumbe kotara ya 2 kumbe u katsa tikotara ti ri timbirhi.
6. Mudyondzisi a nga hlawula xiphemu xin`we kumbe swimbirhi eka swikombiso swa mgingiriko ku va pfuna eka maendleo kumbe va nga tirhisa mgingiriko ya vona vini ku hetisisa xikongomelo ya xikambelwana. Mgingiriko ya le ka tibuku to tirhela ta DBE yi nga tirhisiwa tanhi leswi yi nga kahle swinene na yona.
7. Tibuku to hlaya na tibuku to tirhela ta DBE ti nga tirhisiwa tanhi hi swipfuneto eka maendleo lama.

Nkambelo wa masungulo wu na leswi landzelaka:

1. Nongonoko wa minongoti ya ka giredi 3 ya kotara 1 na 2.
2. Nongonoko wo kambela wa mudyondzisi wa ka 3.
3. Swikombisa swa mgingiriko ya vadyondzi eka giredi 3.

MINONGOTI YA NKOKA : KOTARA YA 1 XITSONGA RIRIMI RO ENGETELA	
	GIREDI 3
KU YINGISELA NA KU VULAVULA	<ul style="list-style-type: none"> Yingisela switori swa ntiyiso na leswi swo ka swi nga ri ki swa ntiyiso kumbe mahungu.
	<ul style="list-style-type: none"> Nyika nkomiso wo olova wa swa nomo swa swivulwa swa 3 kumbe 4 hi switori swo ka swi nga ri ntiyiso.
	<ul style="list-style-type: none"> Kombisa ku twisia ntivomarito hi swa nomo ku komba swilo leswi nga kona ettilasini kumbe eka xifaniso hi ku hlamula swivutiso/swiletelo swo huma eka mudyondzisi, xik: Xana i yini lexi? komba xakwa ya ndlopfu.
MIMPFUMAWULO	<ul style="list-style-type: none"> Komba vuxaka bya letere na mpfumawulo bya malatere hinkwawo, lemuka ku hambana ka mavulele ya wona eka ririmii ra le kaya na ririmii ro engetela.
	<ul style="list-style-type: none"> Lemuka switwari leswi fambaka swi ri swi mbirhi ('ch', 'dl', 'hl', 'kh') e ku sunguleni ka rito (xik. ch-ela, dl-aya, hl-eka, kh-oma)
	<ul style="list-style-type: none"> U aka na ku twarisa mimpfumawulo ya marito yo koma (3 ku fika eka 4 maletere) hi ku tirhisa mimpfumawulo leyi va yi dyondzeke.
KU HLAYA	<ul style="list-style-type: none"> Ku lemuka marito yo voniwa: mambela ku lemukla marito (50-60 wa marito)
	<ul style="list-style-type: none"> Kambela ndzimana yo koma yo hlaya (50-60 wa marito)
	<ul style="list-style-type: none"> Tirhisa marito yo voniwa, mimpfumawulo na vuswikoti bya xikambelo ntwisiso.
KUTSALA	<ul style="list-style-type: none"> Tsala u tlhela u dirowa swifaniso hi xitori lei u xi tivaka. Tirhisa maletere na tihiki laha swi faneleke. (kwalomu ka swivulwa swa 3 – 5)
	<ul style="list-style-type: none"> Tsala swivulwa swo twala eka nkarhi wa sweswi.
RIRIMI MATIRHISELO YA	<ul style="list-style-type: none"> Tsala tinhlokohaka to twala u tirhisa rimba: mufana u _____. Vafana va _____.
	<ul style="list-style-type: none"> U tsala na ku tirhisa mafuwi hi mfanelo.

MINONGOTI YA NKOKA KOTARA YA 2 XITSONGA RIRIMI RO ENGETELA	
	Giredi 3
KU YINGISELA NA KU VULAVULA	<ul style="list-style-type: none"> Yingisela switori swo ka swi nga ri swa ntiyiso kutani u hlamula swivutiso hi nomo.
	<ul style="list-style-type: none"> Nyika nkomiso wa xitshuriwa xo ka xi nga ri xa ntiyiso 3 kumbe 4 wa swivulwa
	<ul style="list-style-type: none"> U komba ku twisia marito ya swa nomo
	<ul style="list-style-type: none"> Rungula nakambe xitori lexi a xi tweke
MIMPFUMAWULO	<ul style="list-style-type: none"> Lemuka matirhiselo ya switwari leswi fambaka swi ri swimbirhi (xik. 'ua' eka muaki, 'uo' eka muongori, 'aa' eka maapula na sw.)
	<ul style="list-style-type: none"> Lemuka switatisi leswi fambaka swi ri swimbirhi (xik. ny eka nyoxi, ns eka nsuna, mb eka mbeva)
	<ul style="list-style-type: none"> U aka na ku twarisa mimpfumawulo ya marito yo koma (3 ku fika eka 4 wa maletere) hi ku tirhisa mimpfumawulo leyi a yi dyondzeke.
	<ul style="list-style-type: none"> U komba ku hambana exikarhi ka mimpfumawulo ya switwari(xik o eka hola na hola) hi ku yingisela laha eka ro sungula swi vulaka loko xilondza xi nga ha vavi, kasi ravumbirhi ri vula ku kuma mali loko mi hetile ku tirha,
KU TSALA	<ul style="list-style-type: none"> Lemuka marito yo voniwa: kambela ku lemuka marito (60 -70 wa marito)
	<ul style="list-style-type: none"> Hlaya ndzimana yo koma (60 -70 wa marito) kombisa ku twisia leswi a swi hlayaka na ku hlaya ji nkhluklo.
	<ul style="list-style-type: none"> Hlamula swivutiso swo kongoma hi xitori lexi hlawuriweke,
KU HLAYA	<ul style="list-style-type: none"> Tsala ndzimana yin`we ya swivulwa swa 6–8 hi nhlokomhaka leyi a yi tivaka.
	<ul style="list-style-type: none"> Hi ku pfuniwa, tsala swiletelo swo olova. Xikombiso: rhisipi.

	MINONGOTI YA NKOKA KOTARA YA 2 XITSONGA RIRIMI RO ENGETELA
	Giredi 3
MATIRHISELO YA RIRIMI	<ul style="list-style-type: none"> • Mahikahatelo (maletere lamakulu na tihiko) nkarhi wa sweswi, vunyingi, maviti, switwananisi swa nhlokomhaka.

NKAMBELO WA MASUNGULO WA LEXIKARHI KA LEMBE : GIREDI 3

RIRIMI RO ENGETELA: VUNDZENI BYA KOTRA YA 1

Swikombiso swa migingiriko

Giredi 3 kotara 1

Gr. 3 Micingiriko ya ku yingisela na ku vulavula

Xitsongwatsongwana xa Corona

Vanhu hinkwenu hi khoma hi ku chava loko ku humelela swin`wana leswi hi nga swi twisisiki. Hi fanele ku dyondza hi xitsongwatsongwana xa Corona kumbe Covid 19.

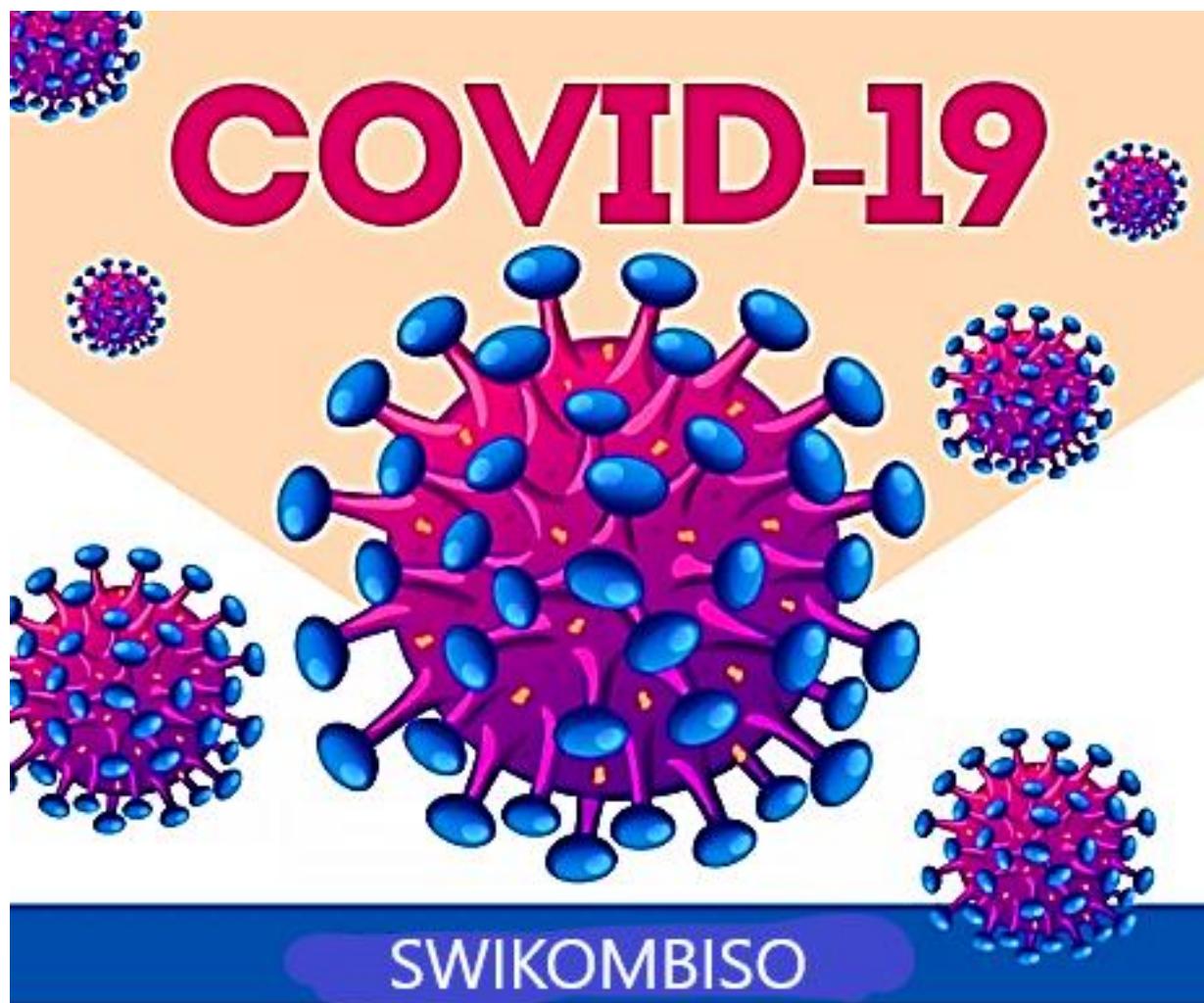
“Avuxeni vana, hi mina Covid 19. Ndzi xitsongwatsongwana lexitsono swinene. Ndzi tsongo swinene naswona a mi nge koti ku ndzi vona. Hikokwalaho ndza swi kota ku nghena emirini wa munhu ndzi nga voniwi. Loko ndzi ri endzeni ka wena, u sungula ku khohlola, u hisa miri na nkolo wu vava. Ndzi nga hlasela na mahawu ya wena ndzi endla leswaku u tikeriwa hi ku hefemula. Madokodela va lavisisile vuxokoxoko hi mina, va kuma leswaku u nga hlayiseka loko u hlamba mavoko, u tirhisa mafurha yo dlaya switsongwatsongwana, u khohlola na ku entshemulela exikokolweni na ku ambala masiki yi pfala nomo na nhompfu.

“Yooo, mananoo! Ndza ha tsutsuma. Un`wana u ta na mati na xisibi, yoo! Ndzi vona na mafurha yo dlaya xitsongwatsongwana! Ndzi pfunenee!”

Swivutiso:

1. Xana vito ra xitsongwatsongwana i mani?
2. Xana xitsongwatsongwana xi tani hi kwihi? Xana wa swi kota ku xi vona xitsongwatsongwana lexi?

3. Xana hi swihi swikombiso leswi u nga vaka na swona ku komba leswaku u ngheniwile hi tsongwatsongwana lexi?
4. Xana u nga endla yini ku tihlayisa leswaku u nga homiwi hi xitsongwatsongwana?

Ku hisa ka mirhi

Ku khohlola

Ku tikeriwa ku hefemula

XANA NDZI NGA TI SIRHELERISA KU YINI?

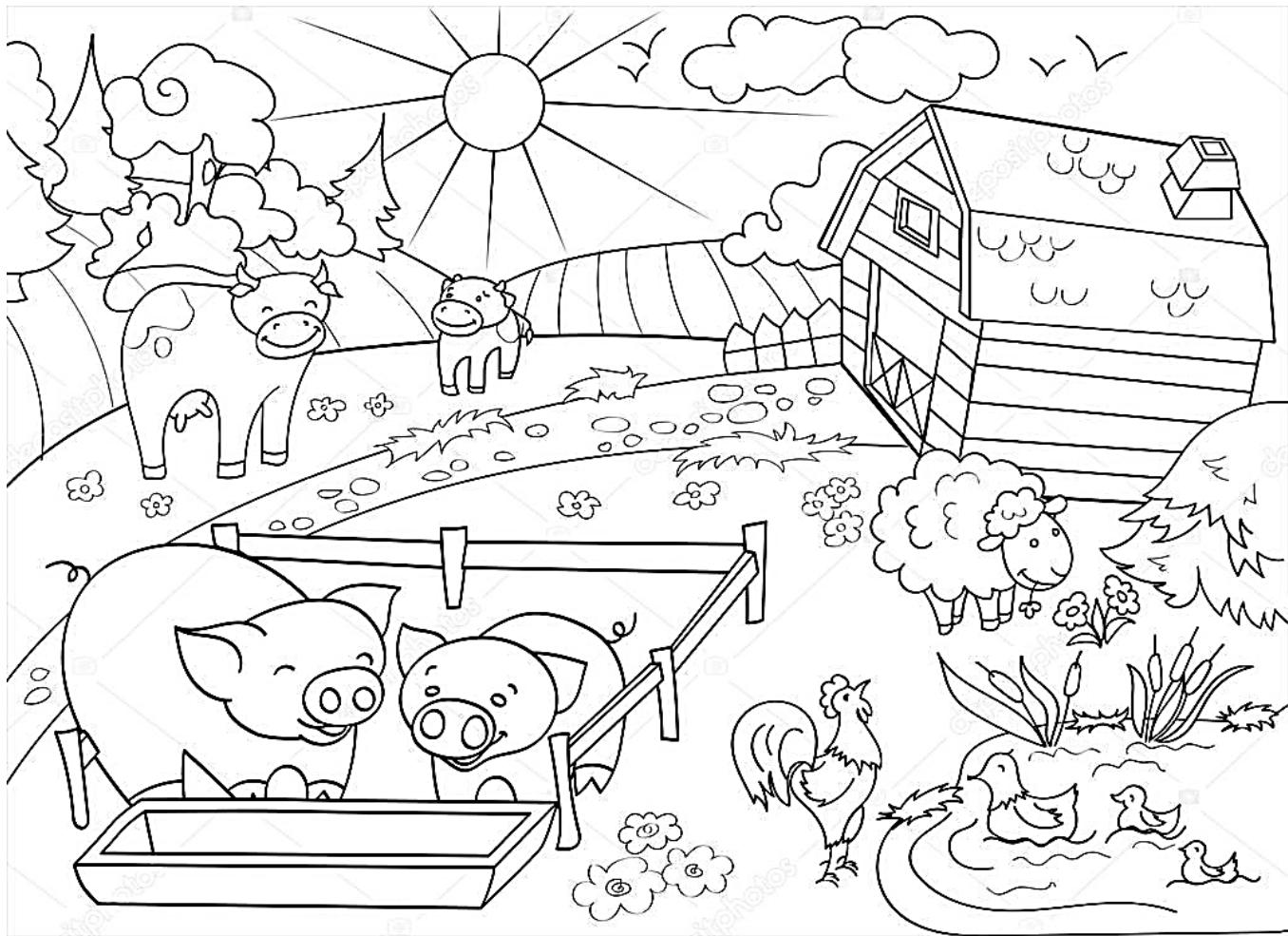
Hlamba mavoko minkarhi yo tala hi xisibi na mati ku ringana 20 wa timinete.

Papalata ku ti khoma mahlo, tinhompfu kumbe nomo u nga hlambanga mavoko

Papalata ku va kusuhi na vanhu lava va vabyaka

Epurasini

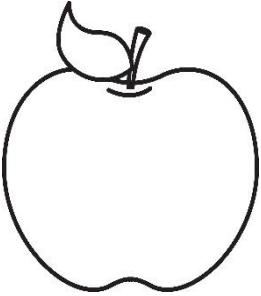
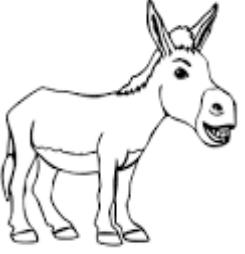
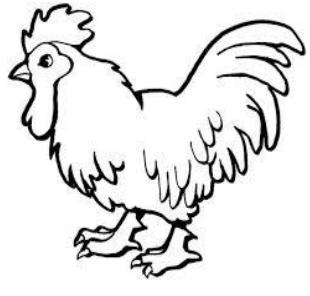
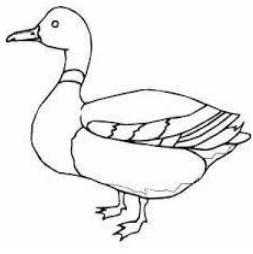
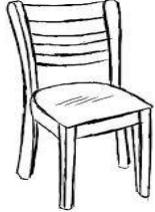

1. Vula mavito ya swiharhi swimbirhi leswi nga eka xifaniso.
2. Xana swiharhi leswi swi tshama kwihi?
3. Xana hi swakudya leswi endliwaka hi masi?
4. Komba dulu.
5. Vula u tlhela u hlamusela xifuwo lexi u xi tsakelaka.
6. U vona onge swifuwo leswi swi tsakile? Hikokwalaho ka yini u vula sweswo?

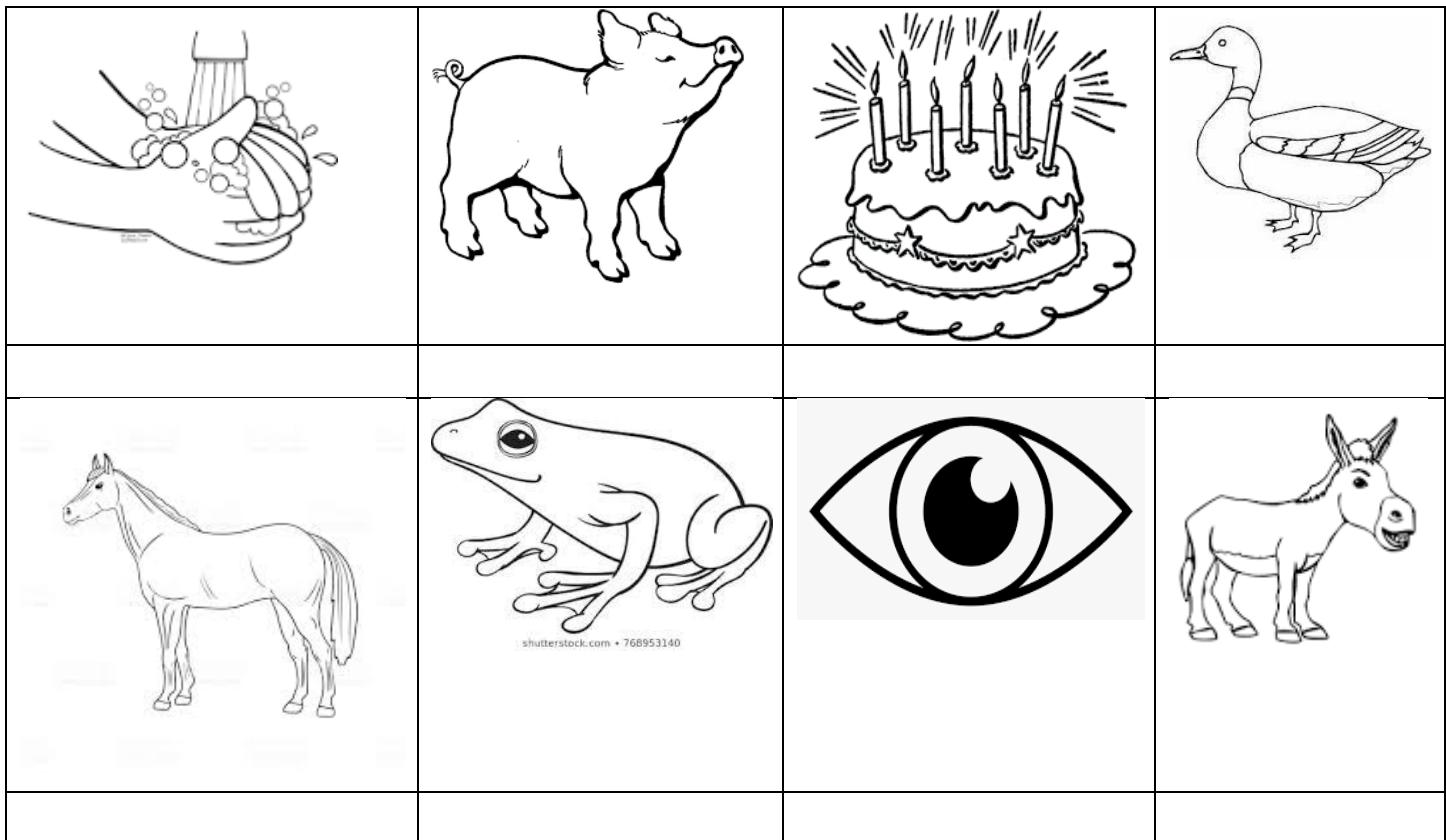
Gr. 3 Migungiriko ya mimpfumawulo kotara 1

Vula mavito ya swifaniso leswi? Oral activity

Vona leswaku mavulele ya marito hi lama faneleke.

			
apula	etlele	donki	huku
			
jeke	sekwa	xitulu	inki

Tsala mpfumawulo wa switatisi swimbirhi lowu sungulaka kumbe ku hetelela eka mavito ya swifaniso leswi. Hlawula eka mimpfumawulo leyi landzelaka: hl, ng, kh, th, mb, nc, hl, nk, ch na mb.

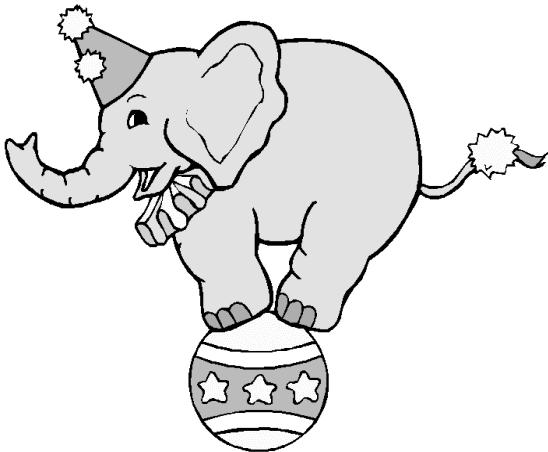
Gr. 3 migingiriko yo hlaya kotara 1

Ku lemuka marito yo voniwa. Tirhisa EGRA.

Chati ya EGRA 1

aka	rito	tala	vula	nusa	oma	ala	kona
kuma	zama	bazi	hika	mavele	tino	buku	mati
mina	rila	kuku	fana	duku	tova	ringa	homu
fela	Amu	jika	haha	gede	gaa	hleka	apula
lori	lela	buku	nga	hlaya	siku	tana	cata
fika	tatana	Ema	damu	vika	hansi	nhompfu	teka
tiya	poto	boha	Zava	dulu	basa	donki	voko
tiva	siya	Zola	manana	raha	nkarhi	yoo	famba
fona	bele	Zulu	vana	Tsakani	jika	murhi	tsevu
rito	huku	xisa	quva	jaha	rhuma	nomo	whii

Kambela ndzimana yo hlaya yo koma

Eddy ndlopfu ya le sorokosini

Eddy ndlopfu ya le sorokisini. U rhandza ku komba vanhu vutlharhi bya yena. Vanhu va ta hi le kule va ta vona nd huma ya yena.

Eddy u yima hi nenge wun`we ku ti seketela ehenhla ka bolo. N`wini wa sorokisi wa tinyungubyisa hi yena na swona wa n`wi hlayisa masiku hinkwawo. U n`wi nyika swakudya na ku n`wi komba rirhandzu. Vanhu hinkwawo va n`wi rhandza.

Gr. 3 micingiriko yo tsala kotara 1

Tsala ndzimana yin`we ya swivulwa swa kwalomu ka 3 ku 6 hi xitsongwatsongwana xa khorona. Tsundzuka ku sungula hi letere lerikulu u tlhela u hetelala hi hiko.

U nga tirhisa marito lama ku ku pfuna:

Covid 19	masiki	hlamba	Mafurha ya mavoko
khohlola	hentshemula	tsana	tlanga
Tshama ekaya	hefemula	mudyondzisi	Ntirho wa xikolo

Swikombiso swa migingiriko

Giredi 3 kotara 2

Migungiriko ya ku yingisela na ku vulavula

Nyika nkomiso wa swa nomo wa xitori xo ka xi nga ri xa ntiyiso. Hi swivulwa swo ringana 3 kumbe 4.

Rendzo dyondzo ra xikolo.

Vadyondzi va xikolo xa Khanyisa va tekile rendzo dyondzo ra xikolo ro ya edorobeni ra Kapa. Va fambile tolo hi xitimela.

Namuntlha va ya eRobben Island. Va ambala mabaji ya vona yo sirhelela vutomi ehenhle ka majasi. Loko va famba, va twa xikepe xi ya ehenhla na le hansi. Musa u twa onge wa vabya. Mbuyangwana Musa! Lwandle ri endla leswaku a vabya, u ta a tlhela a ti twa a ri kahle loko va humile endzeni ka lwandle.

Loko va ri endzeni ka lwandle, va vona nkavavangaheti yi papamarile ematini. Va vona timholongwani ti ri karhi ti tlanga swin`we. Va navela onge va nga vona nyankwave.

Kutani xikepe xi fika exihlaleni. A ku ri na tiphingwini to tala exihlaleni. Ti ri karhi ti tsutsumatsuma.

Lulama a ku, “Ndzi navela onge ndzi nga famba na phingwini yi va xifuwana xa mina ekaya.”

Va xava makhadi ya poso ku rhumela maxaka na mindyangu ya vona ekaya.

Lulama u xava khadi leyi nga na xifaniso xa phingwini.

Rungula nakambe xitori lexi a xi tweke.

Ndlopfu na vanghana

Siku rin`wana ndlopfu yi fambile ekhwatini yi lava vanghana.

Yi vona nkawa emurhini. "Xana u nga va munghana wa mina?" ku vutisa ndlopfu, "Ee, u nkulu swinene. U nge swi koti ku jombha ku fana na mina."

Endzhaku, ndlopfu yi hlangana na mpfundla. Yi kombela leswaku a va munghana wa yona. Kambe mpfundla wu ku,

"U nkulu swinene ku tlanga na mina."

Kutani ndlopfu yi hlangana na chela. "Xana u nga va munghana wa mina? Ku vutisa ndlopfu. "Swi nge koteki sweswo?" Ku hlamula chela. "U nkulu swinene ku tlulatlula na mina."

Hi siku leri landzelaka ndlopfu yi vona swiharhi swi karhi swi tsutsuma ku sirhelela vutomi bya swona. Ndlopfu yi vutisa yi ku, "Xana swi lo yini?

"Ku na yingwe ekhwatini. Yi lava ku hi dya!" Swiharhi swi tsutsuma swi ya tumbela.

"Xana ndzi nga endla yini ku pfuna swiharhi?" Ku ehleketa ndlopfu.

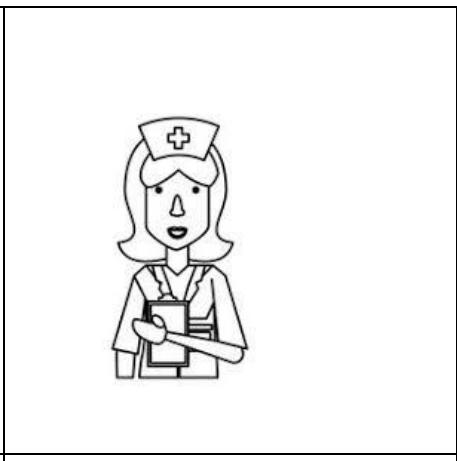
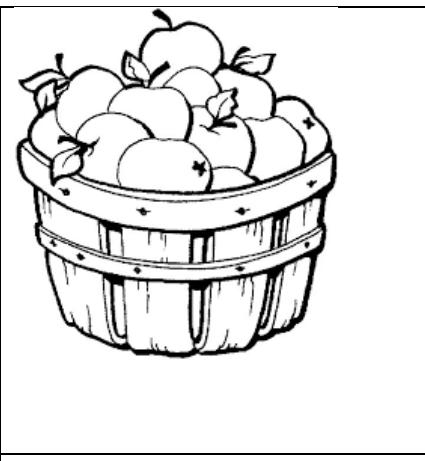
yingwe yi dyile swiharhi hinkwaswo leswi leswi yi nga swi khoma. Ndlopfu yi ya eka yingwe yi ku, "Ndza ku kombela, tatana yingwe. U nga yi emahlweni u dya vanghana va mina." "Tiva timhaka ta wena!" ku hlamula yingwe.

Ndlopfu yi raha yingwe hi matimba swinene. Yingwe yi tsutsuma yi chavile swinene.

Ndlopfu yi tlhelela ekhwatini ku ya byela swiharhi timhaka leto tsakisa. Swiharhi hinkwaswo swi khensa ndlopfu. Swi ku, "Swi lulamile, u nga munghana wa hina hambi loko u ri nkulu."

Gr. 3 Micingiriko ya mimpfumawulo Kotara 2

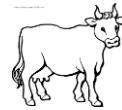
Tsala mimpfumawulo leyi kayivelaka ku hetisa rito.

 shutterstock.com • 282123008		
v____ki	m____ngori	m____pula

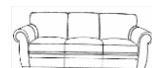
Tsondzela rito leri nga peletiwa hi ndlela leyinene.

Kokwana u xavile (huku/hukhu).

Ndzi lahlekeriwile hi (homu/homo) yo basa.

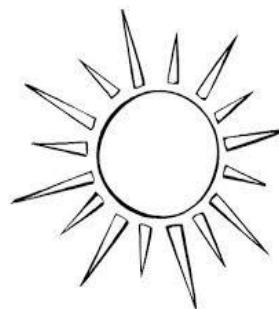
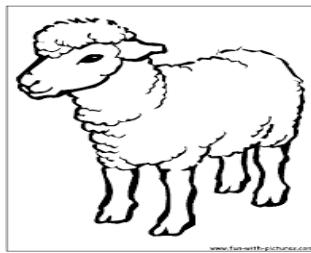

(sofa/sompfa) ra manana ri sasekile.

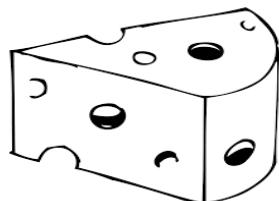
Ndzi hlaya (buku/bhuku) ya switori swo tsakisa.

Languta swifaniso. Tsondzela mpfumawulo lowu fambelaka na xifaniso

ny / nk

by / dy

ts / th

th / ch

Gr. 3 migingiriko yo hlaya Kotara 2

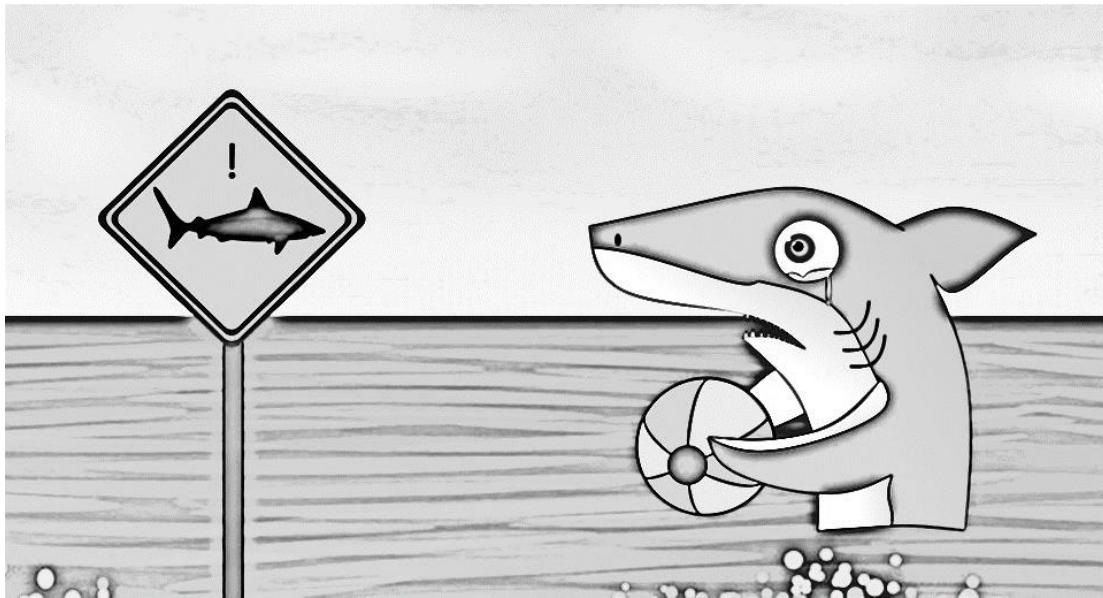
Ku lemuka marito yo voniwa.

Chati ya EGRA 1

aka	rito	tala	vula	nusa	oma	ala	kona
kuma	Zama	bazi	hika	mavele	tino	buku	mati
mina	rila	kuku	fana	duku	tova	ringa	homu
Fela	Amu	jika	haha	gede	gaa	Hleka	apula
lori	lela	buti	nga	hlaya	siku	tana	cata
fika	Tatana	Ema	damu	vika	hansi	nompfu	teka
tiya	poto	boha	Zava	dulu	basa	donki	voko
tiva	siya	Zola	manana	raha	nkarhi	yoo	famba
fona	bele	Zuzu	vona	Tsakani	jika	murhi	tsevu
rito	huku	xisa	quva	jaha	rhuma	nomo	whii

Chati ya EGRA 2

xaka	vona	heta	haha	huma	hina
hlamba	damu	musi	sefo	zipi	chovo
tsala	rhurha	rhamma	chizi	hlela	hluka
chaya	tlula	khida	dya	dyile	kuma
gqweta	khekhe	tlanga	kwatile	hoko	pfala
haha	nyama	mhunti	etlela	ribye	lahleka
mbhaha	ngati	siku	swona	kaya	sekwa
kombela	ntangha	mumu	dyela	hanci	phaka
xitulu	meno	nghala	onha	nguva	thumbu
pilisi	cina	nyoka	kondlo	nyawa	xisibi

Tinyankwave

I yini xi nga na swipapila, meno yo karhiha naswona swi kotaka ku khida elwandle? I nyankwave!

Tinyankwave ti tshamile elwandle khale ka khaleni na tidayinasoro ti nga si va kona emisaveni. Loko ti kuma vana, vana va kona va vuriwaa swinyankwavana.

Tinyankwave ti gula meno vutomi bya tona hinkwabyo, loko nyankwave yi gula tino, ku mila tino rin`wana laha ku nga guleka rin`wana. Meno ya tona ma tshama ma karhi ya mila.

Tinyankwave ta chavisa, kambe a ti na ngodzi eka vanhu. Vanhu hi vona va nga na ngodzi eka tinyankwave. Ku tisirhelela, swa antswa ku hambana na tinyankwave loko u ti vona.

Swivutiso:

1. Xana xitori xi vulavula hi yini?

2. Tsondzela letere leri nga kusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

- A Tinyankwave a ti guli meno.
- B Tinyankwave ti hava meno.
- C Tinyankwave ta gula meno.
- D Tinyankwave ti hefemula hi meno.

3. Hikokwalaho ka yini vanhu va ri na nghozi eka tinyankwave?

4. Xana vana va tinyankwave va vuriwa yini?

5. Tsala tinomboro 1, 2 na 3 ku komba ndzandzelelano lowunene wa xitori.

Tinyankwave ti gula meno ya tona vutomi hinkwabyo.	
Vanhu va ni nghozi eka tinyankwave.	

Tinyankwave ti tshamile elwandle khale ka khaleni na
tidayinasoro ti nga si va kona.

Gr. 3 Migungiriko yo tsala Kotara 2

Languta xifaniso kutani u tsala ndzimana ya 6 - 8 wa swivulwa hi xifaniso. Tsundzuka ku tirhisa mahikahatelo lamanene na mapeletelo lamanene.

U nga tirhisa man`wana ya marito lama landzelaka:

ndyangu	Kokwana wa xisati	Kokwana wa xinuna	Va makwavo
xirhapa	malume	hahani	pikiniki

Gr. 3 Migungiriko ya matirhiselo ya ririmi Kotara 2

1. Tsala swivulwa leswi nakambe.

Hikahata swivulwa leswi hi ndlela leyinene.

a. mufana a nga yingiseli manana wa yena.

b. Musa, Masana na Tiyani va tlanga bolo ya milenge

c. Xana u endla yini namuntlha

2.

a. Tsala xivulwa lexi eka nkarhi lowu taka.

Manana u sweka vuswa.

Mundzuku manana u _____ sweka vuswa.

b. Tsala xivulwa lexi eka nkarhi lowu nga hundza
Mufana u tlanga bolo ya milenge
Tolo mufana u _____ bolo ya milenge.

3. Tsondzela maviti eka swivulwa leswi landzelaka.

a. Musa u tlanga na mbyana ya yena.

b. U tsala eka buku ya yena hi xitsalo.

4. Hetisa swivulwa leswi landzelaka:

tsala xitwananisi xa nhlokomhaka lexi nga fanela. Hlawula eka:

swi	ti	va	u
-----	----	----	---

a. Timbyana _____ vukula.

b. Manana _____ sweka vuswa.

c. Swiluva _____ sasekile.

d. Vana _____ hlaya tibuku.

Swin`wana swi tekeleriwile eka:

- Tibuku to tirhela ta DBE
- EGRA

